

Sygn. akt II Ka 485/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Krystyna Świącicka
Sędziowie:	SSO Mariola Krajewska - Sińczuk (spr.) SSO Jerzy Kozaczuk
Protokolant:	sekr. sąd. Agnieszka Wierzbicka

przy udziale Prokuratora Bożeny Grochowskiej-Małek

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2016 r.

sprawy **P. S.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 177 §2 kk i in.

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Garwolinie

z dnia 23 czerwca 2015 r. sygn. akt II K 41/14

I. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że:

1. ustala, iż oskarżony P. S. przekroczył dozwoloną prędkość co najmniej o 10,3 km/h;
2. eliminuje z podstawy prawnej orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności art. 4 § 1 kk i powołuje ten przepis w podstawie prawnej warunkowego zawieszenia orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności oraz orzeczonego w pkt II wyroku środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych;

II. w pozostałej części wyrok utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych za II instancję stwierdzając, że wydatki postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.

Sygn. akt II Ka 485/15

UZASADNIENIE

P. S. został oskarżony o to, że: w dniu 15 września 2013 r. w m. W. w woj. (...) spowodował wypadek drogowy w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki B. o nr rej. (...) nie posiadając uprawnień do prowadzenia pojazdów tego typu jadąc drogą z pierwszeństwem przejazdu naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w

ten sposób, iż przekraczając dozwoloną w tym miejscu prędkość o 30,4 km/h i nie zachowując należytej ostrożności podczas jazdy w warunkach nocnych, a co za tym idzie w warunkach ograniczonej widoczności, przez skrzyżowanie z drogą podporządkowaną doprowadził do zderzenia z pojazdem marki S. (...) o nr rej. (...) prowadzoną przez H. Z., która wyjechała z drogi podporządkowanej w wyniku czego doznała ona obrażeń ciała w postaci: stłuczenia głowy, urazowego krwiaka podpajęczynówkowego na sklepiści półkuli i podstawy prawego płata czołowego mózgu, stłuczenia mózgu, złamania żeber III i IV po stronie lewej pachowej środkowej, stłuczenia płuca lewego, urazowej odmy opłucnowej lewostronnej, złamania trzonu lewej łopatki, złamania trzonu lewej kości łonowej, złamania lewego talerza biodrowego, złamania lewej kości kulszowej, licznych otarć i zadrapań obu podudzi skutkujących również niewydolnością oddechową wymagającą respiroterapii, które spowodowały ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu w rozumieniu art. 165 § 1 pkt 1 k.k., pasażerka zaś pojazdu B. K. G. doznała obrażeń ciała w postaci: skręcenia lewego nadgarstka co skutkowało rozstrojem zdrowia na okres powyżej 7 dni w rozumieniu art. 157 § 1 k.k., a następnie zbiegł z miejsca zdarzenia, tj. o przestępstwo z art. 177 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Garwolinie wyrokiem z dnia 23 czerwca 2015 r.:

I. oskarżonego P. S. uznał za winnego tego, że: w dniu 15 września 2013 r. w m. W. w woj. (...) spowodował wypadek drogowy w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki B. o nr rej. (...) nie posiadając uprawnień do prowadzenia pojazdów tego typu jadąc drogą z pierwszeństwem przejazdu umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, iż przekraczając dozwoloną w tym miejscu prędkość o 30,4 km/h i nie zachowując należytej ostrożności podczas jazdy w warunkach nocnych a co za tym idzie w warunkach ograniczonej widoczności, przez skrzyżowanie z drogą podporządkowaną doprowadził do zderzenia z pojazdem marki S. (...) o nr rej. (...) prowadzoną przez H. Z., która wyjechała z drogi podporządkowanej w wyniku czego doznała ona obrażeń ciała w postaci: stłuczenia głowy, urazowego krwiaka podpajęczynówkowego na sklepiści półkuli i podstawy prawego płata czołowego mózgu, stłuczenia mózgu, złamania żeber III i IV po stronie lewej pachowej środkowej, stłuczenia płuca lewego, urazowej odmy opłucnowej lewostronnej, złamana trzonu lewej łopatki, złamania trzonu lewej kości łonowej, złamania lewego talerza biodrowego, złamania lewej kości kulszowej, licznych otarć i zadrapań obu podudzi skutkujących również niewydolnością oddechową wymagającą respiratoterapii, które spowodowały ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu w rozumieniu art. 165 § 1 pkt 1 k.k., a następnie zbiegł z miejsca tego zdarzenia to jest popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. stosując dyspozycję art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego karę jednego roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 4 lat;

II. na podstawie art. 73 § 1 k.k. oddał oskarżonego pod dozór kuratora sądowego;

III. na podstawie art. 71 § 1 k.k. orzekł grzywnę w wysokości 60 stawek w kwocie po 20 złotych każda z nich;

IV. na podstawie art. 42 § 2 k.k. i art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat;

V. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1448,53 złotych kosztów procesu.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Garwolinie wniósł obrońca oskarżonego i zaskarżając orzeczenie w całości w oparciu o art. 427 § 1 k.p.k. i art. 438 pkt 1, 2, 3 k.p.k. zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania karnego tj. art. 4 i 5 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k. oraz art. 366 § 1 k.p.k. poprzez brak przeprowadzenia przez Sąd uzupełniającej opinii biegłego na okoliczność, czy przy uwzględnieniu marginesu błędu w dokonanych wyliczeniach P. S. przyczyniłby się do wypadku;

II. obrazę przepisów postępowania karnego tj. art. 5, art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. oraz art. 424 k.p.k. wynikającą z jednostronnej oceny dowodów i rozstrzygnięcia wątpliwości na korzyść oskarżonego oraz sporządzenia uzasadnienia wyroku w sposób uniemożliwiający ustosunkowanie się w pełni do orzeczenia i jego kontrolę;

III. art. 4 k.p.k. w zw. z art. 5 i 7 k.p.k. oraz art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów przejawiającą się w wysnuciu przez Sąd nieuzasadnionego wniosku, że oskarżony P. S. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa i uciekł z miejsca zdarzenia z obawy przed odpowiedzialnością, a nie z powodu np. szoku;

które to naruszenia doprowadziły w konsekwencji do błędnego ustalenia stanu faktycznego,

IV. błędy w ustaleniach faktycznych mające wpływ na treść rozstrzygnięcia polegające na:

- błędnym przyjęciu, że oskarżony popełnił zarzucany mu czyn tj. że swoim działaniem wyczerpał dyspozycję art. 177 § 1 i 2 k.k. w sytuacji, gdy oskarżonemu nie udowodniono należycie, że przyczynił się do wypadku jadąc z przekroczoną prędkością;
- błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez uznanie, iż oskarżony kierował pojazdem z prędkością 100,4 km/h w sytuacji, gdy biegły T. S. stwierdził margines błędu statystycznego na poziomie 15 – 20 %.

W konsekwencji tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu lub o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Garwolinie.

W toku postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy w Siedlcach postanowieniem z dnia 22.X.2015r. sprostował oczywiste omyłki pisarskie w ten sposób, że w opisie zarzucanego czynu:

- zamiast słów „podczas jazdy” wpisano „podczas przejeżdżania”,
- zamiast słów „graniczonej widoczności” wpisano „ograniczonej widoczności”,
- zamiast słowa „prowadzoną” wpisano słowo „prowadzonym”,
- zamiast słów „choroba realnie zagrażająca życiu w rozumieniu art. 165 § 1 pkt 1 kk” wpisano słowa „choroba realnie zagrażająca życiu w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 1 kk”;

natomiast w opisie czynu przypisanego oskarżonemu:

- zamiast słów „graniczonej widoczności” wpisano „ograniczonej widoczności”,
- zamiast słów „choroba realnie zagrażająca życiu w rozumieniu art. 165 § 1 pkt 1 kk” wpisano słowa „choroba realnie zagrażająca życiu w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 1 kk”,

oraz postanowieniem z dnia 4 grudnia 2015 r. dopuścił dowód z pisemnej uzupełniającej opinii biegłego z zakresu eksploatacji i ruchu drogowego dr inż. T. S., natomiast w trakcie rozprawy w dniu 9 marca 2016 r. zaliczył uzupełniającą opinię biegłego sądowego dr inż. T. S. (znajdującą się na k. 402 – 403) w poczet materiału dowodowego.

Na rozprawie apelacyjnej poprzedzającej wydanie wyroku obrońca oskarżonego poparł swoją apelację i wnioski w niej zawarte, zaś oskarżyciel publiczny wniósł o nieuwzględnienie apelacji i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja obrońcy okazała się częściowo zasadna i tym samym doprowadziła do wydania przez Sąd Okręgowy orzeczenia o charakterze reformatoryjnym.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż zarzut apelującego zawarty w punkcie I wywiedzionej apelacji jest w pełni zasadny, jednakże uchybienia Sądu meriti dotyczące postępowania dowodowego zostały naprawione w toku postępowania odwoławczego poprzez dopuszczenie uzupełniającej opinii biegłego dr inż. T. S..

Procedując w niniejszej sprawie Sąd meriti pominął dyrektywy płynące z art. 201 k.p.k. i zaniechał dopuszczenia dowodu z uzupełniającej opinii biegłego dr inż. T. S., w sytuacji gdy pierwotnie sporządzona przez niego opinia w swej istocie zawierała niejasności w zakresie określenia prędkości, z jaką poruszał się oskarżony i jej wpływu na możliwość uniknięcia zdarzenia. Z uwagi na to, że ustalenie to w niniejszej sprawie jest kwestią kluczową dla rozstrzygnięcia o winie oskarżonego, Sąd Odwoławczy przychylił się do stanowiska apelującego obrońcy i dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłego dr inż. T. S. w postępowaniu odwoławczym. Przypomnienia wymaga, iż w treści opinii złożonej w dniu 24 grudnia 2013 r. (k. 196) biegły wskazał, iż „P. S. (jadąc z dopuszczalną prędkością 70 km/h) prawdopodobnie uniknąłby wypadku”, ponadto wyliczył, iż oskarżony - kierujący samochodem marki B. - w momencie zderzenia z samochodem marki S. (...), poruszał się z prędkością 100,4 km/h (k. 197). W trakcie uzupełniającego przesłuchania na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2015 r. (k. 332 v) biegły dodał, że margines błędu przy obliczaniu prędkości wynosi +/- 15 – 20 %. Dokonując analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd meriti pominął zarówno niejasności w opinii biegłego, o których mowa powyżej, przyjmując bezkrytycznie wnioski w niej zawarte, a także nie uwzględnił marginesu błędu, na który wskazał biegły podczas składania opinii uzupełniającej na rozprawie. Konsekwencją takiego postępowania było przyjęcie, iż oskarżony przekroczył dozwoloną prędkość o 30,4 km/h.

Uzupełniająca opinia biegłego sporządzona, na zlecenie Sądu Okręgowego w toku postępowania odwoławczego, wyjaśniła wskazane powyżej wątpliwości. W jej treści biegły wskazał, że prędkość z jaką poruszał się oskarżony z uwzględnieniem 20-procentowego marginesu błędu wynosiła co najmniej 80,3 km/h. Ponadto biegły udzielił odpowiedzi na pytanie Sądu Okręgowego wypowiedział się, z jakich względów nie zawarł kategorycznego stwierdzenia odnośnie możliwości uniknięcia przez oskarżonego wypadku w sytuacji, gdyby poruszał się on z dozwoloną prędkością. Wnioski płynące z uzupełniającej opinii biegłego zobligowały Sąd Odwoławczy do korekty zaskarżonego orzeczenia na korzyść oskarżonego poprzez ustalenie, iż P. S. przekroczył dozwoloną prędkość co najmniej o 10,3 km/h.

O ile nie można było odmówić słuszności zarzutowi apelacji w zakresie postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd meriti, to nie można zgodzić się z zarzutem zamieszczonym w punktach II i III tego środka odwoławczego. Skarżący podniósł, że Sąd I instancji w niniejszej sprawie dokonał dowolnej, nie zaś swobodnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, co przejawiać się miało w uznaniu, że oskarżony P. S. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa drogowego i uciekł z miejsca zdarzenia z obawy przed odpowiedzialnością, a nie zaś z powodu szoku. Sąd Okręgowy analizując akta niniejszej sprawy, nie dopatrywał się w tym zakresie podniesionej przez skarżącego obrazy art. 7 k.p.k. Wskazać należy, że takie ustalenie Sądu meriti zostało poczynione w oparciu o wyjaśnienia samego oskarżonego, które zostały złożone w toku postępowania przygotowawczego. Oskarżony stwierdził wówczas, że „ja nie wiem czemu uciekłem (...) bałem się bo nie mam prawa jazdy i nigdy go nie wyrabiałem” (k. 221 v). Skarżący nie wyjaśnił także w czym miałyby przejawiać się jednostronna ocena dowodów. W ocenie Sądu Odwoławczego zarzut ten jawi się jako zbyt ogólny i uniemożliwia Sądowi Okręgowemu dokładne ustosunkowanie się do jego treści.

Sąd Odwoławczy analizując uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie dopatrywał się również podniesionej przez skarżącego obrazy art. 424 k.p.k. W ocenie Sądu odwoławczego zarzut obrazy art. 424 k.p.k. jest tylko wówczas zasadny, gdy skarżący wykaże w sposób przekonujący, iż pisemne motywy zaskarżonego wyroku zawierają tego rodzaju luki, wady i braki, że uniemożliwia to poznanie toku rozumowania Sądu i tym samym ogranicza prawo oskarżonego do obrony, bowiem uniemożliwia jego obrońcy sporządzenie apelacji, a nadto utrudnia lub wręcz uniemożliwia Sądowi odwoławczemu dokonanie instancyjnej kontroli trafności zaskarżonego wyroku. Taka sytuacja w przedmiotowej sprawie nie zachodzi, bowiem obrońca oskarżanego był w stanie sporządzić apelację, a Sąd Odwoławczy miał możliwość dokonania instancyjnej kontroli zaskarżonego wyroku. Reasumując powyższe rozważania stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie P. S. od przypisanego mu czynu lub też do uchylecia wyroku w tym zakresie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Garwolinie. Dokonał jedynie jego modyfikacji w zakresie, o którym była mowa powyżej, to jest poprzez ustalenie, iż P. S. przekroczył dozwoloną prędkość co najmniej o 10,3 km/h. Także wymierzona oskarżonemu kara, w ocenie Sądu Odwoławczego spełnia wszystkie dyrektywy wymiaru kary wskazane w art. 53 k.k. i nie nosi cech rażącej niewspółmierności. Jest to kara sprawiedliwa, adekwatna do

stopnia winy oraz stopnia społecznej szkodliwości przypisanego występku, również po korekcie dokonanej przez Sąd II instancji. Zauważyć należy, że pomiędzy dniem popełnienia przestępstwa, a dniem wydania wyroku przez Sąd II instancji, dwukrotnie nastąpiła zmiana stanu prawnego. Zobowiązało to Sąd Okręgowy do oceny, który stan prawny był względniejszy dla oskarżonego. W wyniku tej analizy, Sąd Odwoławczy stwierdził, że względniejsza dla sprawcy była ustawa dawna, czyli stan prawny obowiązujący w dacie popełnienia czynu oraz procedowania przez Sąd meriti, a nie w dacie ostatecznego wyrokowania, czyli w dacie wydania orzeczenia przez drugą instancję.

Wskazać należy, że zagadnienia wykładni art. 4 § 1 k.k. zostały wyczerpująco rozstrzygnięte w orzecznictwie. Zasadą jest stosowanie ustawy nowej, a ustawę dawną należy stosować tylko wówczas, gdy jest ona w konkretnej sprawie względniejsza dla sprawcy, przy czym badanie, która ustawa jest względniejsza, nie może odbyć się na tle abstrakcyjnego badania wchodzących w rachubę przepisów prawnych, lecz odbywać się musi zawsze na tle konkretnego przypadku i całokształtu wchodzących w rachubę przepisów prawnych (por. OSNKiW z. 4-5/1970, poz. 37 -38). O uznaniu bowiem ustawy jako względniejszej dla sprawcy mogą decydować różne kryteria i to nawet konkurujące ze sobą, a ich zestaw zależy zawsze od konkretnej sprawy, ponieważ oprócz surowości kary zasadniczej, uwzględnić trzeba także m.in. przepisy o nadzwyczajnym złagodzeniu kary, kary dodatkowe, skutki skazania, przedawnienie i wiek sprawcy. Nie jest dopuszczalne – poza wyjątkami przewidzianymi w przepisach przejściowych i końcowych kodeksu karnego – stosowanie częściowo ustawy dawnej i częściowo ustawy nowej (OSNKiW z. 10/1970, poz. 118).

Ustawa obowiązująca w dacie popełnienia czynu jest względniejsza dla oskarżonego z kilku powodów. Wskazać należy, iż Sąd I instancji za popełnione przez oskarżonego P. S. przestępstwo wymierzył mu karę w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, stosując przy tym dobrodziejstwo warunkowego zawieszenia jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata. Na gruncie obowiązujących obecnie przepisów, zastosowanie instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary jest możliwe tylko i wyłącznie w stosunku do kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 1 roku. Ponadto wskazać należy, iż obecnie zakaz prowadzenia pojazdów może być orzeczony na okres od roku do 15 lat, zaś w stosunku do sprawcy, który popełnił przestępstwo i zbiegł z miejsca wypadku okres ten nie może być krótszy niż 3 lata. Poprzedni stan prawny przewidywał łagodniejszą sankcję za tego rodzaju przestępstwo, gdyż zakaz prowadzenia pojazdów mógł zostać orzeczony w wymiarze od roku do 10 lat, zaś w treści art. 42 § 2 k.k. brak było zastrzeżenia o minimalnym okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów, jaki winien zostać orzeczony w stosunku do sprawcy, który oddalił z się z miejsca zdarzenia.

Z tych też względów Sąd Odwoławczy powołał art. 4 § 1 k.k. w postawie prawnej warunkowego zawieszenia orzeczonej wobec oskarżonego P. S. kary pozbawienia wolności oraz orzeczonego w punkcie II wyroku środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Jednocześnie też, kontrola instancyjna zaskarżonego wyroku zobowiązała Sąd Okręgowy do wyeliminowania art. 4 § 1 k.k. z podstawy prawnej orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności. Wskazać należy, że treść art. 177 § 2 k.k. i art. 178 § 1 k.k. nie uległa zmianie w wyniku powyżej przedstawionych nowelizacji, zatem powołanie przez Sąd I instancji art. 4 § 1 k.k. w tym miejscu było niezasadne. O kosztach postępowania Sąd Odwoławczy orzekł na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. uznając, iż oskarżony P. S. nie będzie w stanie ich uiścić, z uwagi na to, że nie posiada on stałego źródła dochodu i pozostaje na utrzymaniu rodziców.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. oraz art. 456 k.p.k.